

УДК 32.001

ДЕМОКРАТИЧНА ЛЕГІТИМНІСТЬ: ІДЕЙНІ ДЖЕРЕЛА ТА ПОЛІТИЧНІ АЛЬТЕРНАТИВИ

Лілія Яковлева

*Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
кафедра регіональної політики та публічного адміністрування
вул. Генуезька, 22, 65010, м. Одеса, Україна*

Статтю присвячено дослідженню демократичної легітимності. Зазначено, що демократична легітимність ґрунтується на раціональному аргументованому діалозі між владою та суспільством. Здійснено реконструкцію цього типу легітимності та визначено його політичні альтернативи (традиційний та харизматичний типи легітимності). Досліджено ідейні джерела демократичного типу легітимності на різних історичних етапах – від античності та Середньовіччя до Просвітництва та модерну.

Ключові слова: легітимність влади, демократична легітимність, типи легітимності, право на владу, сакралізація влади.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Системні політичні та економічні реформи в Україні, які мають створити фундамент демократичного розвитку держави, неможливі без підтримки суспільства. Держава, аби перейти від декларацій щодо змін до реального втілення реформ потребує «демократичної легітимності» (П. Розанвалон), тобто кредиту справжньої довіри громадян до влади. Дослідження проблеми забезпечення демократичної легітимності влади в Україні актуалізується у зв'язку із драматичним історичним досвідом тоталітарного та авторитарного панування, який пережило суспільство у ХХ столітті.

Демократична легітимність влади передбачає діалог із суспільством, встановлення партнерських відносин між владою та громадянами, формування простору взаємної довіри. Водночас під впливом піднесення радикальних рухів (з правого та лівого флангів) у політичному полі наростає хвиля популізму, яка сприяє швидкому успіху харизматичних політичних лідерів. Адаже вироблення управлінських рішень, реалізація політичних дій та позиціонування акторів, їх зіткнення відбувається не за правилами раціональної дискусії, а відповідно до медіа-формату. Легітимізація влади значною мірою залежить від медіа-дискурсу, медіа-скандалів, ефективного використання комунікативних технологій, а не від суспільної згоди з раціональною аргументацією щодо визначених цілей політичного розвитку та обґрунтованих шляхів їх досягнення. Це загрожує демократичній легітимності, яка нині потребує захисту від «експансії» традиційного та харизматичного типів легітимності. На сучасному етапі демократична легітимність постає як вектор сили у політичному полі, який впливає на всі інші проблемні питання – від діяльності органів влади до електоральної поведінки громадян.

Усе це обумовлює потребу у комплексному дослідженні феномена демократичної легітимності, його ідейних джерел та політичних альтернатив.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується зазначена стаття. Безпосередньо дослі-

дження демократичної легітимності, як одного із типів легітимності, представлено у роботі П. Розанвалона «Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність» [7]. Натомість коло проблем, пов'язаних із забезпеченням легітимності політичної влади в умовах демократичного політичного режиму, було окреслено у класичних дослідженнях М. Вебера, Г. Арндт, Ю. Габермаса, Дж. Ролза, П. Рікера, М. Фуко, М. Калдор, Д. Норта, ін. Легітимність інтерпретується як суспільна згода з діяльністю інститутів влади за умови дотримання ними принципу верховенства права, а також підтримка громадянами політичних акторів «словом і ділом» (вербально та/або через участь в акціях, мітингах, діяльності політичних та громадських організацій) як до виборів, так і після них. П. Розанвалон говорить про «нову добу легітимності» [7, с. 16]. Вона обумовлює необхідність наукового переосмислення класичних інтерпретацій демократичної легітимності з наголосом на безсторонності, рефлексивності та наближеності, як її головних характеристик.

Деякі важливі аспекти легітимності влади та процесу легітимізації, як забезпечення права на владу, досліджувались у межах конфліктних теорій та теорії еліт. У них висувались критичні аргументи щодо демократичної легітимності. Окремі положення конфліктної теорії розкривались у роботах К. Маркса, який представляв державу як продукт класової боротьби, наголошував на антагонізмі класів та класовій експлуатації як причині революцій, обґрунтував легітимність диктатури пролетаріату тощо [1, с. 334]. Представники теорії еліт В. Парето, Р. Міхельс та Г. Моска також були критично налаштовані щодо демократичної легітимності, наголошуючи на реальному правлінні еліт. Вони досліджували олігархізацію партій, яка унеможливує демократичну легітимність (Р. Міхельс), трансформації демократії під впливом циркуляції еліт (В. Парето) та правлячий клас (Г. Моска) [1, с. 350–351]. Г. Лассуел відзначив важливість комунікації та стратегії пропаганди, що є вкрай актуальним з кута зору забезпечення демократичної легітимності влади в епоху масової інформації. С.М. Ліпсет визначив легітимність як «...здатність політичних інститутів створювати переконання щодо власної необхідності і бажаності для суспільства» [5, с. 357].

«Реконструкція» легітимності на сучасному етапі політичного розвитку, на необхідності якої наголошує М. Калдор у контексті дослідження космополітичного правління [4, с. 240], спрямовується не лише на досягнення контролю держави над насильством задля забезпечення системи відкритого доступу (Д. Норт) або протиставлення влади та насильства з метою визначення основи легітимної влади. Вона передбачає, слідом за М. Вебером, обґрунтування раціонально-легальної легітимності як єдиного джерела дієздатності демократичної влади, на відміну від харизматичного лідерства та традиційного панування [2]. Але також необхідно зробити наступний крок, а саме визначити можливі шляхи забезпечення інклюзивності раціонально-легального типу легітимності, тобто уможливити поширення принципів раціональності, інформованості та участі у прийнятті рішень на більшість суспільства, а не лише на бюрократію, як це передбачав М. Вебер.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити основні ідейні джерела та політичні альтернативи демократичного типу легітимності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В історії політичної думки можна знайти ідеї щодо обґрунтування права на владу та підстав визнання рішень і дій влади законними, які створили фундамент для досліджень феномена демократичної легітимності. Платон та Аристотель визначили основні форми правління, наявні в античній Греції, виокремили «правління філософів» (Платон) та «правління середніх» (Аристотель) як ідеальні типи. У творах Августіна, Томи Аквінського, Оккама, Геласія, Марсилія Падуанського та інших представлено обґрунтування права на владу з кута зору теологічної парадигми. Н. Макіавеллі одним із перших обґрунтував концепцію політичної діяльності, яка здатна

забезпечити утримання влади. Політика у творі «Державець» постає як окрема сфера людської діяльності та взаємодії. Вихід політики та права на владу з-під впливу теологічної доктрини є характерною ознакою творів Т. Гобса, Дж. Лока, Ж.-Ж. Руссо та ін.

У традиційних суспільствах право вождів та монархів на владу (тобто, фактично на легітимне правління) обґрунтовувалось мовою міфу, а його основою виступала воля стихій, яким надавався надприродний статус, богів, першоджерел світу. Саме цим пояснювалась належність осіб до вищих соціальних каст та правлячих груп. Владу було сакралізовано значною мірою через непередбачуваність життя: «Перші мислителі, як греки, так і варвари <...> переносили своє соціальне середовище на космос. Але майже в усіх ранніх суспільствах люди були підвладні примхам природи, деспотичній волі своїх верховників... Поки харчування суспільства залежало від примхливої погоди, загальний добробут від гарного настрою якогось далекого вседержителя, а саме життя постійно залежало від випадкової арифметики навал і чуми, будь-які уявлення про Всесвіт, які не акцентували б нерегулярної і непередбачуваної природи речей, були б, очевидно, безглуздими» [8, с. 31].

Організація поліса була спрямована на захист громадян від примх природи та війни. У давньогрецькій філософії вперше проблеми права на владу та довіри до влади інтерпретуються вже з неміфологічних позицій, натомість про сакральність влади нагадує ідея Платона щодо наявності домішки золота у кожному правителі [8, с. 67]. З першими успіхами у вирішенні цих одвічних проблем у грецьких полісах, і передусім у Афінах, розпочалась політична боротьба за ідеали політичної участі громадян та демократії. «Ідеальні» устрої поліса за Платоном та Аристотелем, у всіх їх відмінностях, мають метою забезпечення гармонії між індивідом та владою, запобігання деспотизму. Легітимність полісного правління спирається на дві чесноти: участь громадян у суспільних справах та знання. Як писав Евріпід: «У міста немає гіршого ворога, ніж деспот, який відміння спільні закони, а править сам, тримаючи в руках закон» [8, с. 42].

У платонівській теорії держави громадянин через політичну участь реалізує власне призначення: «<...> по-перше, управління має бути мистецтвом, що ґрунтується на точних знаннях, і, по-друге, суспільство – це взаємне задоволення потреб людьми, чиї здібності доповнюють одна одну» [8, с. 68]. Ідеї політичної участі громадян, експертного знання (політика – «царське мистецтво» за Платоном [8, с. 64]) та раціональності стали фундаментом сучасної теорії демократичної легітимності. Вони також знайшли своє продовження у теоріях політичної участі, електоральної демократії, раціонально-легального урядування.

Вкрай важливою для розвитку теорії демократичної легітимності є думка Аристотеля щодо досягнення спільного блага як мети політики та існування держави. Форми державного устрою він поділяє на правильні й хибні саме за критерієм переслідування суспільного блага або слугування приватним інтересам. До правильних форм відносяться монархія (як влада одного), аристократія (як правління найкращих) та політія (як розумне правління багатьох). До хибних – слугування приватним інтересам шляхом встановлення тиранії (деспотичної влади одного), олігархії (влади багатих), демократії (влади більшості) [8, с. 110]. Проблема демократії, визначена Аристотелем, полягає у складнощях поєднання влади народу із розумним управлінням. Це завдання, безумовно, зберігає свою актуальність і для сучасної демократії. Питання щодо форм, меж та напрямів політичної участі громадян в управлінні та шляхів досягнення спільного блага також потребує подальших досліджень у межах теорії демократичної легітимності.

У Римській імперії з'являються дві ідеї, які прямо стосуються легітимності влади. У творах Тита Лукреція Кара та Марка Тулія Цицерона чітко простежується ідея щодо здорового глузду, раціональності та права як основи авторитету та панування. У цілому авто-

рам римської епохи притаманна увага до права, акцент на юридичний складник у процесі забезпечення легітимності влади [8, с. 167]. Друга ідея – авторитет як джерело легітимності. Протиставлення влади й авторитету, характерне для політики Риму, відбувалось за ознаками підкорення індивідів силі та насильству (влада) та служіння моральному авторитету, який переконує, а не підкорює (згадаймо відому формулу «Рим об'єднує правом» [10, с. 7]).

У середньовічній філософській та політичній думці домінує теологічна доктрина християнства, відбувається справжній розквіт того типу легітимності, який згодом М. Вебер назве «традиційним пануванням». І якщо наприкінці епохи античності виникає феномен цезарепапизму, як «<...> об'єднання духовної і світської влади в особі імператора» [10, с. 6] (тобто імператор своєю владою легітимізує церкву), то епоха Середньовіччя починається з перенесення центру (інстанції) легітимності від інституту монархії до інституту церкви. У творах Іоанна Златоуста, Василя Великого, Августина Блаженного, Марсилія Падуанського, Томи Аквінського переосмислюються феномени влади, підкорення, смиренності, свободи, відповідальності, нерівності, відносини держави і громадянина, держави і церкви. Відбувається сакралізація влади на основі християнської доктрини, яка вважає Бога єдиною легітимною владою, носієм легітимності, головним чином у особі Папи. Марсилій Падуанський запитує: «Чи може християнин бути хорошим громадянином?». Його відповідь: «<...> Християни мають бути найкращими громадянами, тому що за непокору людському закону їх чекає найбільше покарання» [10, с. 303]. Тобто, християнство вчить підкорятися примусу держави, адже не підкорятися – значить відкидати законні повноваження, дані Богом державі у цьому світі. Абсолютна легітимність належить лише «Граду Божому» (Августин Блаженний), бо він заснований на любові до Бога і прагне до загальної користі і справедливості. У теорії «двох мечів» Геласія йдеться про два джерела легітимності влади: світська влада належить імператору, духовна влада належить Папі. При цьому Геласій обидва мечі віддає Папі, однак вищу (духовну) владу Папа залишає собі, а нижчою, від імені Бога, наділяє монархів. Ця ідея корелює з думкою Томи Аквінського: «світській владі належать лише тіла людей, а їхні душі – Богу за посередництвом церкви в особі Папи» [10, с. 35]. У середньовічних дослідженнях церковної влади з'являється ідея «служіння», яка у подальшому екстраполюється на політичну владу. «Священники та єпископи не правлять, але служать» [10, с. 35]. Служіння громадянам, народу стає не просто політичним стереотипом за радянських часів, а й вимогою до сучасної влади. Це переконливо демонструє, що сакралізація влади, яка була сформована у межах теологічної доктрини, ще остаточно не подолана.

Починаючи з епохи Відродження проблематика легітимності (права на владу) повертається у «земний» вимір. Водночас із кризою теологічної доктрини та процесом десакралізації влади постає проблема пошуку інших джерел легітимності. Н. Макіавеллі у творі «Державець» обґрунтував ідеологічні основи політики, як «<...> окремої форми духовної діяльності» [6], яка спирається на насильство: «<...> всі озброєні пророки перемагали, а всі безбройні гинули <...> розумний правитель не може і не має залишатися вірним своїй обіцянці <...> А слушний привід порушити обіцянку завжди знайдеться» [6]. Політична влада, як результат діяльності політика, сприймається Н. Макіавеллі як автономна і легітимна, вона не потребує жодного іншого обґрунтування, зокрема, морального виправдання.

Відповідно до теорій природних прав людини, суспільного договору та розподілу влади, легітимність державної влади виникає не з божої волі, а як результат договору індивідів з метою обмеження насильства. У роботах цілої плеяди таких видатних мислителів, як Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гоббс, Дж. Локк, І. Кант, Д. Дідро, Ж.-Ж. Руссо, Т. Джефферсон, Т. Пейн та інших розроблено фундаментальні принципи демократичної легітимності, відносин держави та громадянина, громадянського суспільства тощо. Проте ідея сакральної влади (яка присутня

і у сучасному дискурсі щодо легітимності) є однією з характерних ознак політичної філософії епохи Просвітництва. Найбільш рельєфно вона проступає у творах Ж.-Ж. Руссо: «Ці марнославні нікчемні вітії (філософи), озброївшись своїми фатальними парадоксами, скрізь йдуть у наступ, аби підірвати підвалини нашої віри<...> Вони висміюють зневажливо такі старі поняття, як патріотизм і релігія, присвячуючи свої таланти й філософію руйнуванню і знеславленню всього, що люди вважають за священне» [8, с. 511]. Для розвитку сучасної теорії демократичної легітимності важливою є думка Ж.-Ж. Руссо щодо колективного блага та його походження від загальної волі. «Отже, загальна воля репрезентувала унікальну особливість спільноти, а саме той факт, що вона мала колективне благо, яке не є тим самим, що й особисті інтереси її членів. У певному розумінні вона живе своїм власним життям, здійснює свою власну долю і страждає від свого власного фатуму» [8, с. 521]. Для Руссо, який у теорії суспільного договору фактично здійснив «повторне відкриття громади», як джерела демократичної легітимності, сумнівною інстанцією був розум, раціональність. Він був першим з «Енциклопедистів», хто здійснив «встання проти розуму» [8, с. 510], поставивши питання щодо сумісності ідеалів демократії та раціональності, їх співвідношення у процесі встановлення легітимності. І якщо Ж.-Ж. Руссо акцентує увагу на «громаді», її волі щодо досягнення колективного (суспільного) блага, то у теоріях суспільного договору Т. Гоббса і Дж. Локка ми знаходимо обґрунтування раціоналізму як основи права на владу (тобто, легітимної можливості запроваджувати правила діяльності політичних інституцій та їхніх відносин із суспільством). Вони «<...> зображують державу як штучне утворення, чие право на владу походить із домовленості між раціонально мислячими індивідами й обмежується природними правами індивідів на життя, свободу та власність. Обидва вони прагнули обґрунтувати державне право на владу з погляду раціонального індивіда, первісно вміщеного в дополітичний стан природи <...> Таким чином, раціональний індивідуальний вибір править за наріжний камінь для морального обґрунтування політичного права на владу, що його здійснює модернізм» [3, с. 334].

У сучасних умовах легітимність влади, як важлива складова управління в умовах демократичної політичної системи, потребує «реконструкції» не тільки на пострадянському просторі, а й у суспільствах «відкритого доступу». Це напряму пов'язане із глобалізацією (перенесенням легітимності з рівня національної держави до глобальних політичних й економічних акторів), віртуалізацією та медіатизацією політики (відповідно, посилення ризиків штучного конструювання легітимності за допомогою мас-медіа та комунікативних технологій), появою феномена демократичного конформізму (який ставить під сумнів сам принцип підтримки влади більшістю населення). Перед лицем цих викликів не варто забувати, що «Внутрішнє умиротворення новоєвропейських держав досягалось не насильством, а розширенням верховенства права і водночас адміністративних функцій держави, включаючи розширення функцій нагляду. Монополія на легітимне організоване насильство мала на увазі контроль над насильством і набагато менший розрахунок на використання фізичного примусу» [4, с. 241]. Легітимність влади напряму залежить від рівня соціальної диференціації, соціальної структури суспільства, типу політичного режиму, форми правління, характеристик економічних відносин та виробництва. Тобто, рух у напрямі залучення якомога більшої кількості соціальних груп, спільнот, ідентичностей та класів, якщо не до діяльності влади (безпосередня участь у прийнятті політичних рішень), то принаймні до оцінки її дій на основі принципів верховенства права та демократії, що забезпечує могутність сучасної держави. Підходи до визначення основ легітимного правління протягом історичного розвитку людства ґрунтувались на міфологічних уявленнях, релігійних та ідеологічних доктринах, наукових парадигмах.

Інтерпретації демократичної легітимності у своїй початковій точці відштовхуються від загальноприйнятої у науковій літературі й у повсякденному житті «інтуїції» легіти-

мності як «...ставлення суспільства до влади» [9, с. 200]. У науковому дискурсі це передбачає пошук відповіді на питання щодо сутності «влади», спроби окреслити географічні, політичні, соціальні, національні кордони та характеристики «суспільства» та, зрештою, необхідність пояснити, що мається на увазі під терміном «ставлення»? Щодо останнього, то йдеться про процедурну легітимність (підтримка влади більшістю населення принаймні у день виборів) та субстанціональну легітимність (відповідність дій влади певним цінностям, що їх поділяє більшість громадян). Саме у цьому контексті Ф. Гаєк говорив про необхідність заміни поняття «демократія» на «демархія»: «У демократії утверджується влада колективної волі у вигляді прийняття окремих рішень, тоді як у пропонованій демархії народ лише встановлює загальні правила («архе» відсилає до ідеї постійного порядку на протизвагу поняттю «кратос»). Це буде справжня влада загальності» [7, с. 184].

Серед джерел легітимності М. Вебер виокремлює сакральну владу монархів (традиційна легітимність), міфологізовану владу героїв, що втілюється у сучасних харизматичних лідерах, та раціональну владу бюрократів, яка спирається на закон та правила. Очевидно, що демократичній легітимності найбільше відповідає саме раціонально-легальна влада бюрократів, які виступають не лише професійними управліннями, а й експертами у різних сферах. Їх легітимність обумовлена довірою суспільства до знань, раціональності та науки. Традиційний та харизматичний типи легітимності є історичними та політичними альтернативами щодо демократичної легітимності, а раціонально-легальна легітимність на певному історичному етапі найбільше відповідала вимогам демократичної легітимності.

На думку Г. Арендт, Ю. Габермаса та Н. Лумана, раціональна легітимність бюрократії дозволяє остаточно відокремити владу від насильства та зосередитись на її комунікативних засадах. Справді, діалог між владою та суспільством має ґрунтуватись на принципах раціональності, але також він передбачає поступове включення представників усіх соціальних груп, спільнот та ідентичностей у комунікацію задля знаходження спільних візій майбутнього. Бюрократія має забезпечувати інклюзивність та слідкувати за дотриманням правил «комунікативної раціональності» (Ю. Габермас).

Але у дослідженнях представників теорії публічного вибору (Дж. Бюкенен, Г. Таллок, Г. Саймон, М. Олсон, ін.) ставиться під сумнів демократична легітимність бюрократів. Аргументується це тим, що бюрократи виявляються здатними раціонально та ефективно діяти задля захисту власного вузькогрупового інтересу, але вони не можуть визначати, досягати і захищати «загальний інтерес», працювати на суспільні цінності та загальне благо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Чергова проблематизація демократичної легітимності відбулась на початку ХХІ століття. Сучасні виклики демократичній легітимності полягають у наступному. По-перше, у посиленні бюрократії, яка відтепер під маскою раціональних технократів слугує самій собі, а не суспільним інтересам. По-друге, у появі та стрімкій експансії медіакратії, яка завдяки комунікативним мережам нав'язує суспільству і політичним акторам штучний порядок денний, спотворює громадську думку та формує віртуальну політику. По-третє, у наростаючій хвилі популізму, яка змушує партії давати безліч обіцянок, щоб набрати якомога більше голосів, та підлаштуванні публічної політики під виборчі цикли. Це обумовлює зосередженість політиків на короткотермінових вигодах і нехтуванні стратегічним баченням.

Отже, у дослідженнях демократичної легітимності влади, її інтелектуальних джерел та політичних альтернатив можна вибудувати наступний ланцюжок типів легітимності. У ньому представлено всі наявні у суспільстві типи легітимності влади, кожний з яких домінував на певному історичному етапі. По-перше, легітимність, що ґрунтується на сакральній владі, тобто владі богів та героїв, монархів та харизматичних лідерів. По-друге,

«раціональна легітимність» (влада бюрократії та експертів як сучасних «аристократів»). По-третє, «демократична легітимність», тобто нестійка легітимність суспільств «відкритого доступу» (Д. Норт), які обмежують насильство завдяки інклюзивності, рівності доступу громадян до економічних благ та політичної влади, безсторонності та рефлексивності інституцій (П. Розанвалон) та наближеності громадян до центрів прийняття рішень.

Список використаної літератури

1. Байме К. Політичні теорії сучасності; пер. з нім. М. Култаєвої, М. Бойченка. К.: Сти-лос, 2008. 396 с.
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика; пер. з нім. О. Погорілий. К.: Основи, 1998. 534 с. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbs07.htm>
3. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; пер. з англ. В. Шов-кун; наук. ред. Пер. О. Шевченко. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
4. Калдор М. Новые и старые войны: организованное насилие в глобальную эпоху. М.: Изд-во Института Гайдара, 2015. 416 с.
5. Короткий оксфордський політичний словник / за ред. І. Макліна, А. Макмілана; пер. з англ. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005. 790 с.
6. Никитин Е.П. Спецрациональность. Исторические типы рациональности; отв. ред. В. А. Лекторский, 1995. Т. 1. 350 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=CnD9VnoaSKUC&pg=PA86&lpg=PA86&dq>
7. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближе-ність, пер. з фр. Євгена Марічева. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с.
8. Себайн Джордж Г. Історія політичної думки / Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Пер. з англ. К.: Основи, 1997. 838 с.
9. Соціологія політики: Енцикл. словник / Авт.-упоряд.: В.А.Полторака, О.В. Петрова, А.В. Толстоухов. К.: Вид.-во Європ. ун-ту, 2009. 442 с.
10. Суини М. Лекции по средневековой философии. Средневековая политическая философия Запада. Выпуск 2. М., 2006. 320 с.

DEMOCRATIC LEGITIMACY: IDEOLOGICAL SOURCES AND POLITICAL ALTERNATIVES

Liliia Yakovleva

*Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration
under the President of Ukraine,*

*Department of Regional Policy and Public Administration
Genuevka str., 22, 65009, Odessa, Ukraine*

The article is devoted to the study of democratic legitimacy. It is noted that democratic legitimacy is based on a rational and reasoned dialogue between government and society. The reconstruction of this type of legitimacy was carried out and its political alternatives (traditional and charismatic types of legitimacy) were determined. The ideological sources of the democratic type of legitimacy at different historical stages (from antiquity and the Middle Ages to Enlightenment and modernism) are explored.

Key words: legitimacy of power, democratic legitimacy, types of legitimacy, authority, sacralization of power.